

191001 imprimat la Cluj 28 JAN 1926

Țara Noastră

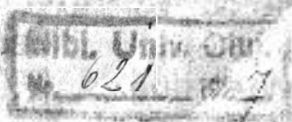
DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VII Nr. 1
3 1ANUARIE 1926

In acest număr: O fază nouă: ofensiva națională de Octavian Goga; Miniaturi poezii de Zaharia Stancu; Trecutul și prezentul, un articol iredit de Nicolae Bălcescu; Câteva amintiri de Ion Gorun; Organizarea proprietăților de Ion Iacob; In perspectiva unui an nou de Alexandru Hodoș; Colonizarea în Cadrilater de Constantin Hentzescu; Gazeta rimată: Misterul plumbului topit... de Proorocul Eremia; Insemnări: Calendarul politic; Alegerile parțiale; Almanahul Presei Române; Politica lui Blumenfeld; O publicație necesară; etc. etc.

CLUJ
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

O fază nouă: ofensiva națională

S'a împlinit al șaptelea an de când țara în noua ei înfățișare s'a înscris pe harta continentului.

România întregită începe să aibă un trecut, care legitimează și o privire retrospectivă și un tablou rezumativ. În acest răstimp viața a clocotit la noi intensă și plină de mișcare. În cei șapte ani s'a dărâmat și s'a clădit mult aici în frământarea atâtor energii descătuse. Pe toate terenele se pot înregistra urmele mai mult sau mai puțin spornice ale alergărilor noastre. Obișnuitele bilanțuri de anul nou vor fixa de sigur situația, prezentând la cele două rubrici consacrate, la profit și pierderi, întreagă fluctuațiunea stării materiale din țară. Dincolo însă de examenul realităților palpabile, ușor de îngrădit în cifre, se ridică imponderabilele sufletești care-și cer lămurirea lor. În definitiv povestea noastră recentă cu toate sguduirile ei formidabile e o problemă de ordin moral, dela a cărei desfășurare derivă tot jocul forțelor vizibile. A cerceta deci alvia sufletească a neamului, a te coborî în adâncimea ei și-a scoate de-acolo adevărul neted, e o datorie de atelier peste care cronicarul onest al vremii actuale nu va avea nicio-dată puțința să treacă.

Judecând subț acest raport al consolidării imateriale închegarea noului stat, o întrebare capitală se pune, împrejurul căreia se grupează toate celelalte constatări: ce progres anume a făcut dela unire încoace, prin ce evoluție a trecut și ce grad de dezvoltare a atins în conștiința publică la noi *ideia națională*, principiul fundamental prin care am cerut împlinirea hotarelor? Chestiunea este, în ce măsură a crescut și s'a întărit chiagul cohesiunii noastre interioare vreme de șapte ani, până la ce punct s'au nivelat asperitățile fatale ale trecutului, și până la ce înălțime țâșnește astăzi sentimentul de încredere în sine al unui popor care numai printr'o luptă conștientă își va putea asigura existența?

O recapitulare succintă e ușor de făcut, fiind lucrurile încă în amintirea recentă a tuturor.

* * *

Prima fază în care s'a găsit sufletul românesc după încetarea vărsării de sânge a fost, se știe, bucuria biruinții. Am trăit vreme de un an după înfrângerea nemților vibrând cu toții de emoțiile revederii. A venit marșul la Budapesta, s'a jucat hora unirii pe toată întinderea Ardealului, am redobândit Bucovina și Basarabia, întrecând realitatea în măreția ei ori-ce prevedere inițială. Un suflu de epopeie adia peste creștetul mulțimi deslegate pentru moment de preocupări pozitive : era *perioada sentimentală*.

În acest timp dintre adunarea dela Alba-Iulia și deschiderea primului parlament al României unite, în lunile de miere ale țării refăcute, în manifestările sgomotoase pe care le trezea un praznic neconținut, s'a pus la o parte toată concepția de austeritate a războiului cu rigorile ei. Ideia națională se transformase într'un panaș pe care-l plimbam în toate colțurile, încetând în mijlocul cutropitoarei volburi de a mai fi o forță activă. În această stare de ipnoză, care ne angajase simțurile, n'am fost capabili, firește, să tragem toate concluziile normale ale biruinții. Deoparte opera de reintegrare și reparație națională a fost stânjenită, de alta stagnă însăși mașina vieții de stat. Contrar altor neamuri mai disciplinate în simțirea lor, care din prima zi a câștigării războiului au început să-și inventarieze binefacerile păcii, la noi izbândirea visului paraliză parcă ori-ce acțiune. Nu e nici o mirare, că în astfel de împrejurări o morală elastică începuse a se sălășlui în creerul atâtor inși desechilibrați de tranșee, că un val de iertare vinovată a prins să acopere degrabă păcatele din trecut și că străinii de tot felul, desmeteciți din buimăceala în care-i băgase zângănitul armelor noasre, au reușit să-și consolideze situația moștenită sau să devie profitorii fericiți ai sărbătorilor pe care le detestau din toată inima lor.

Această primă fază nu e decât prologul vesel al *perioadei de moleșală* ce s'a inaugurat nu peste mult și de-ale cărei consecințe triste suferim și azi. Întâiul parlament deschis la București după unire e cea mai caracteristică reoglundire a desorientării care pusese stăpânire pe noi. Cele câteva luni cât a existat nu s'a transformat nici într'un instrument de legiuire nici într'un sprijin de guvernare. În afară de sentimentul general al unității de stat, care inspira toate grupările nu se găseau încă noțiuni precise menite să diriguiască spiritele și să creeze platforma unei închegări de forțe. Fie-că aveam a face cu bolile de copilărie ale votului universal care-au avârlit la suprafață fructul necopt al demagogiei, fie-că stăruiau încă prea îndărătnic umbrele regimurilor sfărâmate, adevărul e că această primă adunare reprezentativă a integralității purta în mod evident pecetea unei învălmășeli haotice. Corpurile legiuitoare nu erau de fapt decât cea mai sinceră expresie a spiritului public. În realitate tot poporul

nostru intrase într'o penibilă toropeală. Explicații se găsesc destule pentru acest fenomen, cu deosebire astăzi când îl vedem dela oarecare distanță. Cauza de căpetenie este a se căuta poate în acel val al discordării post-belice care ca pretutindeni s'a revărsat și aici, bolnăvind nervii și slăbind voința colectivă. Paralel cu această decompoziție morală a intervenit convoiul întunecat al mizeriilor materia Țara întreagă apărea ca o casă mare pe care-o călcase hoții și-furase mobilele. Adăugați la aceste neajunsuri de ordin diferit și greutatea fatale ale mecanismului administrativ în toate domeniile, într'un stat care îngloba patru moșteniri disparate, îndrumate de patru civilizații fără puncte de înrudire. În afară de milioanele de țărani care erau la bază, înfățișând pe lângă o plămădire etnică uniformă și o tonalitate de simțire unitară, clasa conducătoare avea în fiecare provincie un aspect local cu note particulare distincte. A le strânge într'un mănunchiu, a nivela și a armoniza aceste energii, era încă un program al viitorului. Pentru moment, din încrucișarea atâtor tendințe contradictorii, într'o vreme când nu se putuse fixa cetățeanul tip al României noi, nu s'a născut decât o apatie sufletească a marelui tot și-o dureroasă lipsă de busolă în conștiința obștească. Această perioadă de moleșală a ținut câțiva ani producând cunoscutele slăbiciuni pe care le resimțim acum la tot pasul: pulverizarea vieții politice în prea multe partide, compromiterea parlamentarismului, degenerarea presei, înmulțirea poftelor de acaparare, etc.

Intempestiva epocă de desagregare în cadrele statului proaspăt înfăptuit a fost pentru ideea națională un început de declin îngrijitor. Fără un catechism lămurit în materie de pedagogie cetățenească, poporul ni s'a sbătut dibuind de pe-o zi pe alta. Nelămurirea noastră a dat prilej tuturor planurilor ostile să-și puie în practică svârcolirea subversivă. Calm și metodic, dușmanii țării din afară și dinăuntru au început să lucreze. Nu intră în rolul acestor rânduri grăbite să scoată la iveală cu deamănuntul toată rețeaua de curse ce ni-s'a întins, în treacăt însă trebuie arătate câteva capitole principale. Primul este de sigur cel mai important: *otrăvirea presei*. În tabăra adversă s'a înțeles că pentru a slăbi puterea de vitalitate a țării trebuie distrus din psihologia neamului mobilul suprem pentru care făcusem războiul și fără de care nu se poate închipui consolidarea păcii: principiul național. În starea de oboseală căzută peste noi s'a început deci cu o grabă necunoscută, aproape pe neobservate, destrucțiunea. Zi cu zi s'a urmat înainte planul urzit în umbră. Peripețiile se cunosc, cerneala rotativelor din Capitală s'a așternut murdară peste toate splendorile credințelor noastre. Negustorii de opinie publică și-au făcut datoria. Ei au înăcrit sufletul, au încurajat greșelile, au scuzat crimele, retrăgându-se după paravanul mincinos al umanitarismului, pe care-l ridicau în fața proștilor ca să nu se vadă eticheta dela Moscova. Concomitent cu această tentativă cotidiană de sugrumare a ideii naționale, și la adăpostul ei, s'a desfășurat atacul material împotriva noastră: acapararea vieții economice din țară de către aventurieri sau străini și invazia elementelor de peste graniță în Canaanul românesc. Amân-

două aceste nenorociri ne-au tăiat adânc în carne și au improvisat nenumărate fortărețe pe seama unor interese inavuabile în România. Acapararea economică ne-a aruncat în propria noastră casă la discreția capitalului dușman exploator. Multele naționalizări camuflate, mergând mână în mână cu întărirea atâtor întreprinderi comerciale și industriale din care fruntașii poporului dominant erau excluși cu desăvârșire sau aveau rolul ridicol de simpli figuranți, toate au contribuit să dea un aspect straniu de neobișnuit materială românismului liberat politicește.

În asemenea condiții ideea națională copleșită de somnolență în rândurile noastre a început să se redeștepte pe urma loviturilor primite din afară. Asaltul străinilor a trezit o reacțiune, și o perioadă nouă s'a deschis, a treia în evoluția noastră de simțire dela unire încoace: *perioada de reculegere națională.*

* * *

Vor fi având destule exagerări în conduita lor din anii din urmă cei douăzeci de mii de studenți universitari, care s'au mobilizat pentru reînvierea unui crez românesc. Adevărul este însă, că lăsând la o parte nuanțele iperbolice și privind *fondul* chestiunii, acest tineret cu neastâmpărul lui a fost seismograful care a înregistrat mai de grabă primejdia și a tresărit în postură de apărare ca să salveze un patrimoniu de gândire pe care pierzându-l ne prăbușim în neant.

Studenții prin impulsurile vârstei și prin preocupările lor intelectuale, reprezentând cea mai delicată coardă a sensibilității unui popor, în lumea lor de idealitate pură au reacționat mai întâi. Pe ei nu-i anihilau nici greutățile vieții curente, nu-i neutralizau în atitudini preceptele de înțelepciune gravă a partidelor, nici nu-i scosese din luptă nervii uzați de tranșee. Ei erau copiii furtunii, prima generație venită pe lume ca să sconteze biruința. În avântul pe care-l primise ca zestre din flacăra războiului desrobitor, ei au fost crud decepționați când au luat contactul cu realitatea. Din primele momente au înțeles că ideea națională, evanghelia lor păzită cu sfințenie, începe a fi nesocotită și trasă în noroi. Revolta le-a ascuțit instinctele și-au sesizat cu intuiția lor adevărurile organice ale existenței noastre. Au citit gazetele scrise de condeie închiriate și-au lovit cu pumnul în obrazul prorocilor mincinoși, au deslușit galeria sugace a străinilor opoșiți pe spinarea noastră dela cârciumarul ovrei imigrat din Galiția în Maramureș până la fabricantul rubicond, naționalizat, care cu trei consilii de administrație acordate mandarinilor zilei își răscumpără și milioanele și imperținenta. Au văzut în dreapta, au simțit în stânga cum se strânge lanțul împrejurul unui început de viață nouă și răniți în susceptibilitate lor, bălețandrii au devenit, după obiceiul tuturor mișcărilor reformatoare, precursorii unei resurecțiuni la noi.

Protestarea însă împotriva moliciunii dinăuntru și-a năvalei din afară n'a rămas izolată la băncile universitare, prilejuind astfel pretextul că e numai un foc de paie, ațâțat de nematuritatea unei vârste

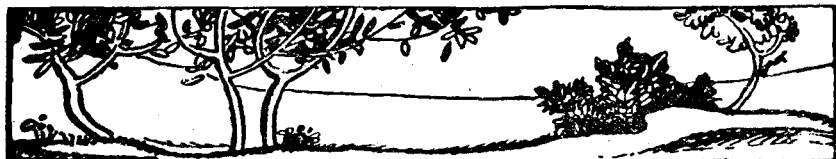
plăpânde. Nul Rând pe rând, în măsura în care progresă acțiunea de învălure dușmană, pătura noastră intelectuală pe ici pe colo a pornit să se miște. Inpetuozitatea și nerușinarea cu care eram batjocoriți la tot pasul ne-au sguduit din indiferență. Cu deosebire presa străină dela București cu Rozenhalii și Honigmanii ei a colaborat din răspuneri la această reacțiune. Acești indivizi ne-au tras de păr și ne-au scuipat necentenit. Subt ocrotirea lor, diverși agenți ai Moscovei s'au pripășit la noi. Ne-a insultat proza anarhică a inconștientului Panait Istrati, ne-au scuturat lecțiile insolente ale provocatorului Guernut... A venit în urmă incursiunea lui Barbusse patronată de-aceleași ființe catilinare din gazetărie. Ei bine, protestarea a crescut ca o avalanșe, solidarizând mulțimea conștientă a oamenilor cum se cade. S'a produs gestul dlui Bacalbașa schițat de cea mai elementară demnitate de bun român, s'a ostracizat d. Costa-Foru din Sindicatul Presei, am avut banchetul la care generali în activitate și-au spus cuvântul lor...

Numai orbii nu văd că sentimentul național e în plină resuscitare, că sunt zadarnice barierele meșteșugite care vor să-l stânjenească. Ne-am trezit din letargie și ideea galopează spre-o culme nouă. După cele pășite și după perspectivele de completă paralizare pe care ne-o pune în vedere viitorul pe urma inacțiunii mai departe, lumea s'a frecat la ochi și începe a vedea limpede. Din toate unghiurile țării și din toate clasele sociale instinctul de conservare smuls din adormire se ridică febril și se înșirue în linie de bătaie. Fără argumentații speciale și fără chițibușerii de doctrină, dreptă ca o poruncă de dincolo de moarte, și fără apel ca o sentință de ultimă instanță, prinde a se striga din răruuchii masselor convingerea: — *Vrem să stăpânim această țară, să ne valorizăm drepturile asupra ei... ne-am săturat de ecrescențele parazitare care ne storc vloga și ne falsifică rostul... le vom răspunde de-aci înainte... ori se pleacă, ori pleacă...*

Iată frânturi din cântecul care cucerește azi sufletele! Cu duioasă cucernicie îl primim, cei care l-am cântat o viață întreagă. O viziune de strălucire largă desprindem din accentele lui răsunătoare ca un clinchet de oțele.

La început de anul nou, subt zodie nouă, pornește la drum sufletul românesc: e **ofensiva națională.**

OCTAVIAN GOGA

MINIATURI

INDELETNICIRE

Cu slove mici scrisoarea ta mă 'ntreabă
De ce numai îți scriu, ce gânduri port.
Dela un timp sunt năpădit de treabă:
Cerc spinii gândurilor să-i amort
Și mă frământ, mă sbucium, fără preget,
Să uit, că luminat de lună nouă
Ți-am sărutat o unghie de deget,
Și ochii mari, îmbrobodiți în rouă.

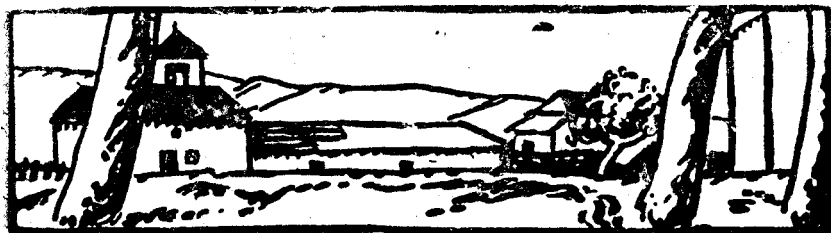
CĂPRIOARĂ

Dacă pe-aici, în loc de mândru plai,
Ar fi crescut, cu piscuri 'nalte, munți,
Și prin păduri, ți-aș fi cântat din nai
Ce 'n vremi bătrâne Pan,—cu pași mărunți
Pe cărării când ar fi fost să treci,
De-ți răsărea în cale-o căprioară,
Te-ai fi luat, la fugă, s'o întreci
De sprintenă cât ești și de ușoară.

PÂNDĂ

De-aseară stau în câmp, întins pe-o claie.
Incheagă roua cu răcoarea perle.
O stea se surpă, negura o taie,
Pădurea fluieră cu svon de mierle,
Și iată: zorii alergând prin fum
Deschid în zare geană viorie.
Mă scol și-aștept cu gând tâlhar la drum
Pași goi prin iarbă, răurată iie.

ZAHARIA STANCU

Un articol necunoscut al lui Nicolae Bălcescu

Pregătind ediția a doua a cărții *Mihail Kogălniceanu* — care va apărea la București — am dat de acest articol în *Junimea română* din Paris, (1851, Mai No. 1). Ca și celelalte colaborații din *Junimea*, nici articolul de față nu este iscălit; dar ușor se recunoaște că este al lui Nicolae Bălcescu. De colaborarea lui la foaia tineretului român a vorbit poetul G. Crețeanu: *Patrie și Libertate*, București, 1879, p. 84. Cuvântarea lui Bălcescu în amintirea revoluției din Transilvania a apărut, după cum se știe, în *Junimea*. Kogălniceanu socotea *Junimea* ca o foaie a lui Bălcescu; (*România literară*, 1855, p. 66). Pasajii din articol ca: „d'atunci (dela Tudor) începu a se forma partida națională” se regăsesc și în *Mersul revoluției în Istoria Românilor*: „O jună partidă națională se întocmește și își ia de misiune a continua programa revoluției dela 1821” (*România Viitoare*, Paris, 1850); sau teoria istorică cu privire la rolul românilor întru apărarea creștinătății (cf. *Comentariul asupra bătăliei dela Câmpia Rigăi sau Cosova* în „Propășirea”, 1844, p. 278), etc. etc.

R. D.

Trecutul și prezentul

Malheur, malheur à la nation où
ceux qui ne sont point outragés ne haïssent pas autant l'opresseur que l'opprimé lui-même pourrait le faire.

Mirabeau.

I.

Sunt adevăruri d'acelea, care dau pe față toate rănile unei nații; care aruncă lumină asupra căderii poporului și asupra cauzei acestei căderi, și care explică mii de neînțelegeri; — adevăruri cari nu sunt niciodată destul de repetate și pe care adesea, stăpâniți de un sentiment de egoism național, le ascundem.

Sunt suvenire care trebuiesc neîncetat chemate în memoria poporului, pentru a-i sluji de term de comparație între starea lui prezentă

și trecutul său glorios. Suvenire sublime, care de multe ori îl luminează asupra soartei sale, îl trag din adormire, din nepăsare, și deșteaptă în inima lui demnitatea de om și entuziasmul libertății. Am atins amândouă coardele, dar foarte slab. Scopul meu e de a da un exemplu la oamenii mai capabili.

Cine, privind starea prezentă a Românilor, nu s'a simțit pătruns de durere? Românii, în cari elementul de viață e puternic, Românii, înzestrați de natură cu toate facultățile cerute pentru o dezvoltare mare morală și intelectuală, vegetează azi în mijlocul vieții și mișcării generale. Pentru ce această adormire? Istoria străbunilor, bogată de suvenirii glorioase, nu-i deșteaptă? Urmași ai Romanilor cari dictară legi lumii de atunci, nu-și aduc aminte de origina lor? Nu-și aduc aminte de luptele strălucite ale părinților lor, de laurii câștigați pe câmpul de bătae? Vorbele: independență, patrie, naționalitate nu chiamă în inima lor nici o simțire nobilă? Ele altădată făceau să tresară pe Român, îl umpleau de entuziasm și-l grăbeau în rândul vrăjmașilor unde murea sau eșia triumfător. Românul e trist și descurajat, pentru ce? Pentru ce țara e împărțită și supusă la streini?

Sunt triste aceste întrebări, pentru un Român. Sunt triste, căci îi dau starea pe față, dar sunt folositoare, căci îl fac a se gândi, căci îl silesc să cate răul și să-l desrădăcineze.

Cea dintâi condiție a dezvoltării morale a unui stat e existența lui politică, e libertatea poporului și egalitatea de drepturi. Unde poporul nu e liber, unde egalitatea nu domnește, acolo nu e viață. Să alergăm la istorie. Să luăm poporul nu din origina sa, — căci fu un timp în care el fu mare, în care faptele lui sunt uriașe: era liber și nimeni nu-i tăgăduia dreptul său, — dar de când se născu privilegiul, de când fu jertfa siliilor și-a înșelăciunii unei clase de uzurpatori, îl vedem că scade neîncetat, până 'n zilele noastre.

Azi toți cunoaștem poziția poporului și apatia în care e căzut, și nu e nici o inimă de român care să nu se fi revoltat în contra legilor barbare, — legi de privilegiu care-l făcură atât să sufere, și cari stinseră în inima lui fibra simțibilității și a instinctului național. L-am văzut adesea pe țaran despiciând cu greutate, în arșița soarelui, brazda rebelă. L-am văzut aruncând în pământ sămânța roditoare; inima îi era tristă, fruntea plecată spre pământ și suferința zugrăvită în față. Era gânditor, nu la trecutul lui strălucit, nu la părinții lui cari poate deteră mai mult de o lovitură, poate chiar sângele și viața în pământul udat atunci de sudoarea lui. El a pierdut acele suvenirii. Religia tradiției e foarte puțin păstrată de dânsul, abea își mai aduce aminte în cântece de domnul Zor și Traian. Când găsește câte o săgeată de fer îngropată de timp cu osemintele celor morți în câmpul de bătae, nu știe decât că e din vremea lui Han-Tătar. Mai departe, nimic. Se gândește la starea lui, se gândește că muncește, seamănă pentru viitor, dar nu se bucură nici el, nici copiii, nici femeia de secerișul fericit care l'ar răsplăti de toată munca. Asta e dreptul țaranului în țara lui. Astfel ne explicăm durerea și descurajarea poporului.

O mai repetez, Românul a pierdut urma tradiției lăsată de străbuni, starea lui de mizerie l'a făcut să uite în multe locuri și origina sa nobilă. Pierzând suvenirea faptelor celor mari, speranța în viitor și sentimentul misiunii sale, Românul și-a pierdut și credința. Dăvenind proletar, vorbele patrie și naționalitate nu mai avură nici un înțeles pentru dânsul. Eutuziasmul se stinse în inima lui. Astfel se explică adormirea poporului.

Abuzul și-a făcut totdeauna loc în societate. Istoria omenirii nu ne înfățișează decât lupta neconținută a dreptului în contra tirăniei, a unei clase desmoștenită de dreptul său în contra uzurpatorilor ei, luptă arzătoare care adesea are caracterul unei răzbunări, luptă fără sfârșit, căci se urmează încă în timpurile de azi, și se va urma până când va mai fi umbră de tirănie, până când popoarele n'or fi întregite în drepturile lor și egalitatea nu va domni în lume. Poporul nostru a avut și el Grahii lui, n'a căzut fără a se lupta, adesea inspirat de geniul libertății, s'a sculat pentru a-și redobândi drepturile. Astfel se urmară lucrurile până azi. Dacă poporul a câștigat în drept, în faptă e mai ca în timpul trecut, cu deosebirea că azi chiar lupta a început a se slăbi.

Starea poporului ne dă o măsură de înflorirea și înaintarea unei țări. România a început a scădea din g'oria ei de când poporul începu a pierde din vechile lui drepturi, de când se ridică clasa boerilor și robii pe țaran și de când țaranul fu despuiat de proprietate, în sfârșit, dela moartea lui Mihai care trase cu sine în mormânt și libertatea țaranului. Epoca aceea fu foarte fatală existenței nației, deatunci țara n'a mai avut nici un minut de fericire, nu mai străluci în fapte mari, se slăbi și se ruină, se stinse vechea bravură și inteligența poporului. Țara scăzu neîncetat, trecând din stăpânirea unei clase în stăpânirea alteia. Drepturile ei politice fură călcate în picioare, tractatele uitate. Dobândirăm protectori. România desunită, fără putere, fu împărțită de vecini după placul lor. Mulți, socotind că e aproape de mormânt, vruă a-i da cea din urmă lovitură, tăgăduind chiar existența naționalității române. Ridicarea lui Tudor fu deșteptarea nației; deatunci începu a se forma partida națională, deatunci țara începu a mai da semne de viață.

II.

Când Romanii ocupară pământul, Dăcii toți erau liberi și egali: se bucurau toți de aceleași drepturi. Pentru aceea ne s'a arată așa de mari în cursul acelei perioade.

Să ne aducem aminte de tăria lor de caracter în tot timpul invaziei barbarilor, de religia cu care-și păstrară limba și obiceiurile într'un timp când toată Europa fierbea, când nu era stabilitate în nicio parte, când popoarele împingeau popoare, când pe ruinele imperiului roman se formau noi state. Negreșit, a trebuit Românilor un curagiu și o virtute foarte mare ca ei, o mână de oameni, să se poată strecura printre barbari și să-și poată păstra naționalitatea neatinsă.

Să ne aducem aminte de Români sub prinții lor adevărat mari, care personifiară în sine puterea nației. Toată perioada aceea e bogată de fapte mari. Luptele glorioase sub Mircea, Ștefan, Uniad, lupte date pentru independență și religie în contra Islamismului barbar și fanatic, lupte necurmăte în care Românii își acoperiră armele de laurii biruinții apărând cu bravură creștinătatea, sunt o dovadă de cecece era Românul atunci.

Să ne aducem aminte, în sfârșit, de epoca lui Mihai, în care Românul atinse culmea mărimii, care ne-a lăsat cele mai glorioase pagini în analele țării. Cine nu s'a entusiasmat cetind bătăile lui Mihai? Cine n'a admirat geniul și bărbăția lui?

Călugării! Termopile ale Românilor! Câte inimi nu tresar la suvenirea ta! câte suflete nu aprinzî! câte brațe nu armezi! Când Românul s'ar pierde de tot credința, când orice schintee de patriotism s'ar stinge în inima lui, numele tău singur ar fi în stare să-l ridice să-l entusiasmeze și să-l facă a muri luptându-se sau a triumfa.

Era brav atunci, Românul. Inima sa era deschisă la toate sentimentele sublime, avea o credință tare în puterea și misiunea sa: credință care-i ridică curaglu până la eroism și-i dete un caracter vrednic de timpurile antice. Patrie și independență nu erau vorbe deșarte pentru dânsul. Se lupta cu bărbăție, căci se lupta pentru pământul și vatra sa, căci ținea minte că părinții lui se luptaseră pentru dânsule, căci păstra cu scumpătate religia suvenirurilor, și nu suferea ca streinul să profane mormintele strămoșilor săi. O vorbă, și țara era în picioare: și trebuia să triumfe, căci poporul se lupta pentru independența lui.

Românul își simțea atunci demnitatea. Purta fruntea sus. Muncea precum se lupta, căci știa dela părinții lui că munca e sfântă. Brazda i-se părea ușoară gândind la femeie și copii. Subt mâna lui câmpia se acoperea de holde aurite.

Deosebirea e mare între Românii de azi și părinții lor. Starea lor e nesuferită. E una din acele poziții din care poporul deșteptat, sau se ridică mare, trimfător, și recâștigă independența din afară și libertatea din năuntru, — sau suferă în nemișcare, cerșind dreptul de a trăi dela celelalte nații. Trebuie să alegem!

III.

Omenirea nu e staționară. Ea înaintează neîncetat, străbătând orice împiedicare spre ținta arătată de degetul lui Dumnezeu. Desvoltarea ei se urmează regulat după legile fizice ale progresului. Cei ce mai tăgăduesc azi mișcarea sunt pușini. Dacă mai sunt, vază trecutul: câte schimbări! câte prefaceri! atât în lumea morală cât și în cea materială. Tiranii pot îndoi cruzimile, pot întrebuița puterea lor pentru a opri progresul. Nu vor isbuti niciodată. Ideea își face loc și străbate în inima poporului. Inteligența nimicește planurile tiranilor: e lege, ca dreptatea și adevărul să triumfe asupra puterii și minciunii. Puterea nu mai face azi dreptul, și un om nu se mai poate ridica în fața lumii ca uzurpator al suveranității poporului și a zice: „Statul e

în mine". Popoarele, pentru cea mai mare parte nu-și mai pleacă capul la gestul unui monarh. Azi, chiar despotismul recunoaște suveranitatea lor. Azi popoarele cercetează mai înainte de a crede: religia lor e conveția. Dacă unele mai sunt în sclăvie, cauza e că nu sunt luminate. Să luminăm dar poporul, dacă vrem să fim liberi, dacă vrem să intrăm în solidaritatea națiilor, dacă avem sentimentul datoriei, dacă vrem să împlinim în lume o misiune oarecare.

Revoluția dela 1848 a fost o revoluție pentru popor, iar nu o revoluție făcută de popor. Ea fu făcută de orășeni și de junimea luminată. Poporul la început o îmbrățișă cu focul și energia care-l caracterizează: ea îi arată steaua mântuirii care de mult se eclipsase din vederea lui. Dacă el mai târziu pierdu din credința care avea la început într'însa, cauza fu guvernul său. Trebuie s'o mărturisim, fu un guvern slab. ¹⁾ — Dar să nu mai venim asupra trecutului. Noi credem că cei din guvern și-au recunoscut greșelile; e destul pentru a le întinde o mână frățescă. — Dacă revoluția căzu astfel, cauza fu că avea un caracter mic, că se mișca într'o sferă puțin întinsă, că îi lipsea adevăratul element care dă viață și mărimii unei mișcări: universalitatea Românilor, că revoluția nu fu insurecția generală a Românilor, ci numai o mișcare provincială.

Să luminăm poporul, să-l facem să simtă trebuința unirii, dacă vrem să facem o revoluție adevărat democratică.

Vorba unire e azi în toate inimile. Toți o vom; dar nu unirea părinților noștri prin sabie. Mihai singur ajunse prin geniul său a o consolida. Ea căzu. Vrem unirea morală, vrem ca tot Românul să simtă trebuința ei și s'o dorească. Numai ea e vecinică. Pentru aceasta iar trebuie luminarea poporului.

Junime română! Timpul grăbește să ne ridicăm caracterile, să smulgem egoismul din inima noastră, să ne pătrundem de misiunea Românilor. E timpul de lucru și de-o gândire serioasă. E timpul să ne dăm mâna, să formăm o unire frățescă, și să jurăm pe atâtea secolii de sclăvie, că nu vom pregeța până nu vom lumina poporul. Datoria noastră e mare: trebuie să știm a ne ridica până la dânsa. Trebuie să arătăm că în junie e entuziasmul lucrurilor mari și devotamentul pentru adevăr.

---

¹⁾ Vezi proclamațiile în care guvernul se contrazice singur. Intr'o zi declară că poporul să nu mai plătească clacă, dijme, etc., și a doua zi, desfăcând ce făcuse, proclamă că poporul să aibă a se conforma după Regulament. Revoluția era făcută pentru desființarea lui.

Câteva amintiri

Ca adolescent, în casa părinților mei, am cunoscut ziarele care apăreau atunci „în Austro-Ungaria“, și a căror limbă a fost atât de scărmanată de Titu Maiorescu („Limba română în jurnalele“, etc.) Acestea erau „Federațiunea“ din Budapesta, „Albina“ din Viena, pe cari le redactau Alexandru Roman și Vicențiu Babeș, — venite în urma „Gazetei Transilvariei“ a lui George Bariț. Alexandru Roman, pentru articolele lui din „Federațiunea“, a fost condamnat de justiția maghiară la un an de închisoare, în care timp în mod benevol l-a înlocuit deputatul Dr. Ios. Hodoșiu, neuitatul meu părinte. Noi, copilândi încă, nu eram desigur în stare să prețuim articolele politice din acele ziare, și răsfoiam mai bucuros „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, care apărea ca supliment al „Gazetei Transilvaniei“ și chiar „Familia“, „foaie beletristică“, începută de Iosif Vulcan prin 1865, sau „Gura Satului“, gazetă umoristică întemeiată de acelaș. Din „Țară“ aveam „Românul“ lui C. A. Rosetti; — ziarul fiind la un moment oprit de a mai intra în Ungaria, deputatul Dr. Ios. Hodoșiu a făcut în Camera din Budapesta o interpelare, care a avut soarta știută a interpelărilor: răspuns evaziv și trecerea la ordinea zilei. Câtva timp C. A. Rosetti a trimis „Românul“ părintelui meu în plic închis, și tipărit înadins pe hârtie subțire; acea colecție, dacă mai există, ar putea fi interesantă pentru istoricul presei române. Mai târziu, Rosetti a găsit subterfugiul de a trimite „Românul“ peste Carpați sub titlu schimbat: „Unul pentru altul“, în care se cuprindea și o aluzie prea fină pentru cenzura maghiară. Mai târziu, când intrarea ziarelor din țară era oprită pe capete de către autoritățile ungurești, sistemul a luat o mare extensiune și ziarele din București ne sosiau subț cele mai felurite titluri, schimbate adesea dela o săptămână la alta.

Astfel ziarul „Națiunea“ al lui Dumitru Brătianu (fratele mai mare al lui Ion Brătianu) — la care mi-am continuat ucenicia gazetărească începută la vârsta de 18 ani la „Poporul“ lui N. Bassarabescu, elevul

---

„Almanahul Presei Române,“ a apărut de curând, publică la loc de frunte aceste amintiri ale dlui Ion Gorun, pe care cu plăcere le reproducem aici.

predilect al lui Cezar Boliac, — se trimetea sub titluri pentru varierea cărora ne stătea la ușoară dispoziție întreg vocabularul limbii române. Mai greu a fost cu „Unitatea națională“ a lui George Secășianu, gazetă franc irredentistă, la care am colaborat de asemenea; atunci, în desperarea de cauză, Secășianu a trimis, prin inimosul Droc-Bănciulescu și alții, acele faimoase *manifestații roșii* împărțite în Ardeal și a căror consecință a fost expulzarea din țară — cerută dela Viena — a lui Secășianu, Ocășanu, Droc-Bănciulescu, Corneanu, la cari s'a adăogat aceea a lui N. și Al. Ciurcu, tatăl și fiul, acesta din urmă întemeietor și director al ziarului naționalist în limba franceză „L'Indépendance roumaine“, cu toate că aceștia n'aveau aface nimic cu „manifestele roșii“. Era aniversarea de o sută de ani a revoluției lui Horia.

În gazetăria noastră din Ardeal se producea o schimbare, determinată de influența literar-culturală a lui Titu Maiorescu. Când el scria împotriva „limbii jurnalelor din Austro-Ungaria“, i s'a răspuns că acestea sunt lucruri de nimic față de lupta politică ce acele jurnale o purtau. „Satul arde, baba se piaptănă“... Totuși, această pieptănătură, adică importanța ei, a fost recunoscută de generația mai nouă a unor tineri studioși universitari ardeleni, concentrați atunci la societatea academică „România Jună“ din Viena. Acolo a fost pepiniera, de unde au pornit susținătorii curentului nou, și n'ce privește gazetăria ardeleană.

Această gazetărie nu începe însă cu „Tribuna“ din Sibiu, cum se pare că îndeobște se crede. Mai nainte a apărut „Orientul latin“ la Brașov, scos de frații Aron și N. Denușianu, prim-redactor fiind Tecfil Frâncu, om de legi și de condei, care mai târziu a pribegit în București, unde a rămas, printre prieteni și cunoscuți, ca un *tip*, atât prin temeinicele-i cunoștințe multiple, cât și prin stăruința-i de persista în pronunția lui *moșească* de acasă. Părții literare a „Orientului latin“ i-a dat un prețios concurs profesorul Ion Al. Lapedatu, a cărui limbă curată literară era pe vremea aceea o revelațiune. Uitat fără de vreme.

Nici n'a fost „Tribuna“ *înființată* de Ioan Slavici. Acest mare scriitor a fost chemat să dirijeze foaia, — dar întemeietorii ei au fost aceia, cari mai dinainte se grupaseră în jurul unei „Foițe a Telegrafului Român“. Erau aceștia frații Aurel și Eugen Brote, redactorul „Telegrafului“ N. Cristea apoi A. Bechnitz, profesorul D. Popovici-Barcianu, — cari se vedeau prea strămtorați în „Foița“, văzută de altfel cu ochi răi de mitropolitul de atuncea.

Despre Bechnitz mi-a rămas o amintire ce nu pot s'o uit. Par'că-l văd în redacția „Tribunei“, plimbându-se în sus și'n jos — nu l-am văzut niciodată șezând pe scaun — și dând îndrumări și explicații. În redacția „Tribunei“ nu era nevoie de „Lexicon de conversație“, — Bechnitz îi ținea locul, le știa pe toate, numai lui George Coșbuc nu putea să-i dea îndrumări, fiindcă acesta repede își lua pălăria și o ștergea în hoinărelile lui poetice. Septimiu Albini, el însuși un fel de dicționar enciclopedic, zâmbia și primia *indigetările* lui Bechnitz fără că discute, pe când într'o odăiță alături Slavici aprindea o țigară dela alta, și nu îndrepta nimic în manuscrisul lui, ci dacă i se părea că nu nimerise bine o frază, rupea fila și începea alta.

Slavici ar fi voit să mă opriască la „Tribuna“ — dar nu s'a putut, din cauza unor încurcături militare, cam la fel cu acelea ale lui Coșbuc. În amintirile lui despre acesta, Ioan Slavici spune că odată i-a dat un concediu, ca să se ducă la Năsăud să-și aranjeze situația militară. Însă la Copșa-mică, s'a întâlnit Coșbuc cu Gorun, au pornit într'o discuție despre limbă, și s'au pomenit amândoi la Blaj, unde au continuat-o. Coșbuc a rămas cu situația-i militară nelămurită, cași Gorun. Mai târziu s'au întâlnit amândoi la București.

Să mi se ierte aceste amintiri cam descusute. Am colaborat *mult* pe urmă la ziarele noastre, „Tribuna“, „Românul“ din Arad, — de cele mai multe ori în mod anonim; — dar despre aceste las' să vorbiască alții.

Vina acestor divagațiuni să o poarte tinerii mei confracți, cari mi-au cerut „un articol pentru Almanahul Presei Române din Ardeal,“ — articol pe care nu puteam să-l refuz, ca „membru de onoare al Sindicatului“. L-am dat așa, ca simple amintiri, fără vreo documentare, pentru a cărei migăleală n'am niciun îndemn firesc. Poetul a covârșit întotdeauna la mine pe gazetar. Dar gazetarii rămân pentru mine confracții pe cari îi stimez și îi iubesc.

ION GORUN

Organizarea proprietăților

— Cărțile funduare în vechiul Regat și Basarabia —

Experiența câștigată în Ardeal în jurul evidenței cărților funduare va servi de bună îndrumare la introducerea și înființarea lor în vechiul Regat și Basarabia. Felul cum a evoluat această instituție în Ardeal, cum au fost concepute și realizate lucrările pentru fixarea pământului, cum au fost pregătite foile funduare, cum sunt administrate și perfecționate dovezile funduare, va fi incontestabil un bun indiciu la înfăptuirea lor în vechiul Regat și Basarabia.

Normele practicate în Ardeal în cursul tuturor operațiunilor din cari au rezultat cărțile funduare vor putea fi admise și practicate la toate operațiunile similare din vechiul Regat și Basarabia. Evidențele vor trebui adoptate timpului și mediului. Condițiile specifice ale acestor provincii vor reclama incontestabil unele modificări.

Multe formalități practicate în cursul operațiunilor din Ardeal pot fi însă revizuite și simplificate. Se știe prea bine, că la timpul său aceste formalități au îngreunat mult cursul lucrărilor și ar fi mare greșeală să parcurgem din nou acest extrem formalism. Se reclamă deci, în interesul accelerării lucrărilor, ca formalismul să fie înlocuit cu proceduri mai puțin complicate, fără a compromite însă esența și fondul ce ne preocupă.

Ori ce revizuire se va face, orice simplificări se vor admite, orice metode se vor practica, trebuie să subliniem ca să se știe, că înfăptuirea cărților funduare în vechiul Regat și Basarabia va reclama o muncă sistematică, migăloasă, costisitoare și de o lungă durată. Această muncă va trebui să fie continuativă și obligatoare, până la terminarea ei, pentru toate guvernele ce se vor perinda la cârma țării. Opera va trebui ferită de considerațiunile partidelor politice, altfel se va repeta cazul trist al politicei agrare, care a adus țara în haosul în care ne zbatem.

Organizarea sistematică și potrivită a acestei munci constituie condiția primordială pentru asigurarea rezultatului preconizat. Aci este cheia înființării cărților funduare în vechiul Regat și Basarabia. Operațiuni greșit concepute, metode necorăspunzătoare, ar însemna poten-

șarea și mai pronunțată a zăpăcelei în care am ajuns prin executarea nedreaptă și fără nici un program a reformelor agrare de până acum. În schimb, metode potrivite, lucrări sistematice și bine concepute, ar însemna o facilitare a înfăptuirii cârșilor funduare în vechiul Regat și Basarabia.

Organizarea lucrărilor, sau mai bine zis alcătuirea programului pentru înfăptuirea cârșilor funduare în vechiul Regat și Basarabia, reclamă un studiu specific și amănunțit, care va putea fi mult ușurat prin lectura celor realizate pe acest teren în Ardeal. Vor fi și multe amănunte, mai ales de ordin tehnic, care sunt necesare în cadrele acestui program. La acest loc însă vom schița numai părțile de ordin general, rămânând amănunțele pentru altă dată. Părțile esențiale, în jurul cărora se va concentra întreg programul de lucru, sunt următoarele:

1. *Organismul, care conduce, execută și controlează.* Deci scheletul, care acționează și administrează.

2. *Lucrările de fixare, de localizare, de înființare* a foilor funduare, a tuturor registrelor și a celorlalte dovezi.

3. *Obiectivul evidențării:* pământ, proprietar, sarcini.

4. *Bugetul.*

În jurul acestor părți esențiale se va grupa și legiferarea pe baza căreia se va introduce sistemul de evidență funduară în vechiul Regat și Basarabia. Ideea fundamentală a înființării este foarte simplă. Întâiu trebuie inițiat un organism, care să conducă și să execute toate lucrările, apoi să administreze în bună ordine dovezile realizate. Deci, trebuie creată întâi instituțiunea care să acționeze. În al doilea rând trebuie sistematizată executarea, adică lucrările necesare pentru crearea dovezilor funduare. În al treilea rând, trebuie bine lămurit scopul ce-l urmărim. Este necesară limpezirea celor trei obiective ce interesează viața economică. În sfârșit, trebuie asigurat și bugetul necesar înființării dovezilor funduare.

Înainte de a trece la analiza mai aprofundată a acestor părți esențiale din programul de înfăptuire a cârșilor funduare în vechiul Regat și Basarabia, trebuie să subliniez împrejurarea că ideea fundamentală a acestui program, recunosc, se deosebește mult de aceea care a patronat odinioară lucrările în Ardeal. Această deosebire își are motivarea sa parte în situația schimbată de azi, parte în experiența făcută tocmai în Ardeal. Rezultatul obținut aici, cu lucrări extrem de costisitoare, prea formaliste și de prea lungă durată, are darul să indice o altă cale mai potrivită pentru a obține acelaș rezultat cu mijloace mai reduse și în timp relativ mult mai scurt. Motive de oportunitate justifică deci concepția pe care o lansez acum, față de cea din trecut.

Va fi interesant să subliniez și situația similară în materie agrară ce există între Ardealul de după anii 1848 și vechiul Regat și Basarabia după executarea reformelor agrare. Această situație a impus atunci și acolo înfăptuirea unei evidențări mai potrivite, și tot această situație va impune și aici reglementarea unei evidențări corespunzătoare. Evidențarea potrivită a pământului nu este o chestie de lux,

ei este o necesitate economică. Inflințarea ei este totdeauna reclamată de motive peste cari nu se poate trece. Așa a fost în Ardeal, așa este în vechiul Regat și Basarabia, și așa este în orice parte a lumii în condiții similare.

Înainte de 1848 întreg pământul Ardealului era în proprietatea câtorva mii de familii nobiliare. Evidențarea acestor proprietăți nu era deci un lucru greu. Sistemul de evidență cu tablele comitatense, ce era în vigoare pe acele vremuri, a răspuns tuturor așteptărilor economice de atunci. Viața economică era cu mult mai patriarhală decât azi. Producția agricolă se mărginea la necesitățile consumației interne, intensificarea producției agricole nu era reclamată de nici o necesitate economică. Sistemul de credit nu era bazat pe ipoteci, astfel nici această împrejurare n'a impus o evidență mai potrivită.

Prin legiferările din 1848 s'a făcut împrăștierea pe loc a țărănilor. S'a decretat prin lege, că toate pământurile folosite de iobagi și jileri vor rămânea în proprietatea lor. Astfel s'a creat o proprietate mică foarte întinsă; în locul câtorva mii de proprietari nobiliari au apărut multe sute de mii de noi proprietari. Dacă tablele comitatense au putut evidența pe proprietarii nobiliari, n'au putut face acest lucru pentru sutele de mii ale noilor proprietari. Structura și mecanismul lor n'au putut suporta acest efort. La aceasta s'a mai adus și necesitățile economice ivite în urma situației schimbate. Se impune fatal o normalizare a evidențării pământului, trebuia să se creeze o nouă instituție pentru evidențarea proprietăților. Astfel s'a zămislit ideea cărților funduare pentru Ardeal.

Situația este similară în vechiul Regat și Basarabia. Înaintea reformelor agrare, mare parte a pământului era în mâna câtorva mii de familii boierești. Evidențarea pământului nu era lucru mare.

Sistemul de evidență din trecut ușor putea suporta greutatea de evidențare a acestor averi imobiliare boierești. Interese specifice economice n'au reclamat o mai bună evidențare. Era belșug și bine cu-vântare dela Dumnezeu.

După executarea reformelor agrare situația s'a schimbat. În locul câtorva mii de familii boierești, au apărut multe sute de mii de familii țărănești. Sistemul de evidență în vigoare, cu metodele sale învechite, nu mai este capabil a face față evidențării imensei proprietăți mici. Această împrejurare de o parte, și necesitățile economice ivite prin situația schimbată pe de altă parte, reclamă o nouă rânduială pentru evidențarea pământului în vechiul Regat și Basarabia. Iată pentru ce va fi necesar, deci, sistemul tabular și în aceste provincii.

ION IACOB

In perspectiva unui an nou

— Considerații politice —

La fiecare cotitură a vremii se cade să încheiem un scurt bilanț al trecutului. Oamenii apar astfel în atitudini mai clare, locul fiecăruia se fixează mai precis, evenimentele prind un înțeles mai profund, rostul lor se luminează într'un aspect mai just. Cu deosebire, epoca de prefacere de după război, în cercurile căreia fierbe mustul încă turbure al unei societăți în pregătire, are nevoie de asemenea recapitulări rezumative pentru a netezi puțin calea spre realitate a dezorientatei opinii publice românești.

Forțele noastre politice organizate, partidele politice dela noi, nu și-au găsit încă toate locul lor bine determinat în arena luptelor pentru dobândirea puterii. Centrul lor de greutate oscilează încă, și nici cel mai conștiincios cronicar al întâmplărilor, de peste an nu poate hotărâni limitele sigure ale năzuințelor lor programatice. Prietenii de ieri se pomenesc mâine ireductibili adversari. Înfațișarea câmpului de bătăie se schimbă neconținut, dela o săptămână la alta. Taberile au mereu o altă înfațișare. Imprejurările hotărăsc alte condiții de luptă.

Gândiți-vă numai, de câteori partidul țărănesc și partidul național erau aproape să se contopească, și de câteori și-au încrucișat, burzuluite, săbiile!

Inceputul anului viitor va însemna, fără îndoială, sfârșitul cărmuirii liberale. În privința aceasta nu va mai fi nicio îndoială. Căci cecece n'au putut să facă tiribombele dela Cameră și discursurile din sala „Dacia“ va face deviza dlui Vintilă Brătianu: „prin noi înși-ne“. Complect extenuat de o guvernare, pe care a prelungit-o până dincolo de limitele posibile, nu s'ar putea zice că partidul liberal pleacă prea de timpuriu. Condiționând, din punct de vedere constituțional, retragerea lui de votarea noii legi electorale, guvernul actual a amânat pe cât a putut acest eveniment parlamentar, pentru a-și prelungi zilele dela o sesiune la alta. Sistemul acesta ne amintește unul din cele șapte procedee întrebuițate de Cyrano de Bergerac pentru a se sui în lună, cu ajutorul unui magnet aruncat în spațiu.. .

Activitatea de patru ani a cârmuirii liberale, nu mai e nevoie s'o spunem, n'a satisfăcut niciuna din făgăduielile împărțite cu atâta dărnicie înainte de alegerile din 1922. Luând asupra sa sarcina de a normaliza viața economică a țării, zdruncinată pe urma războiului, guvernul liberal n'a corăspuns nici pe departe misiunii sale, căci a sacrificat în văzul tuturor și într'un chip inexplicabil, tocmai interesele îndreptățite ale celei mai importante clase producătoare: agricultorii.

Procesul acestei greșite concepții politice, diametral opuse năzuințelor noastre de consolidare națională, va fi făcut cândva în întregul lui. Deocamdată, nu privim apropiata retragere a partidului liberal dela cârma țării decât ca un punct de plecare pentru limpezirea vieții noastre politice.

Să trecem, prin urmare, la celelalte partide.

Partidul țărănesc, plutind în plină demagogie, având în avantajul său o incontestabilă mobilitate de propagandă, a făcut dovada unor reale însușiri în materie de agitație electorală. În chipul acesta, el a isbutit să obțină, în fața urnelor, câteva incontestabile succese pe seama unor dibace răscoliri a pasiunilor populare.

Dar trănicia acțiunii sale e numai aparentă. Partidul țărănesc, din pricina unei permanente crize de conducere, nu s'a lămurit nici până astăzi asupra propriei sale misiuni. Drumul său e presărat de inconsecvențe. Năzuind să apere interesele clasei țărănești, a căutat tot timpul, prin gesturi de suspectă cochetărie, să câștige sufragiile internaționaliste ale celor mai nesigure elemente cu care s'a împodobit populația străină din orașele noastre. Încercând să reprezinte punctul de vedere al unei intransigente democrații înaintate, s'a trezit aranjând problemele guvernării de mâine în casa dlui C. Argetoianu. Și, pentru ca ciudățenia să fie deplină, n'aveți decât să constatați, că cel mai devotat sprijin îl vine partidului țărănesc din partea presei semite din strada Sărindar!

Viitorul plugarului român se plămădește în călimara dlui Kalman Blumenfeld.

Cam aceeaș meteahnă o are și așa numitul partid național, a cărui șefie bicefală înfățișează suprema sforțare ce a fost în stare să facă pentru realizarea unității sale organice. În realitate, acest partid alcătuit din diferite fragmente de grupări provinciale, cu tendințe disparate, n'a reușit să-și legitimeze existența nici măcar printr'o atitudine hotărâtă față de marile necesități politice ale prezentului.

În Ardeal, partidul național mai prezintă încă accentuate note de regionalism, celebrul comitet de o sută dela Cluj respingând în mod programatic orice amestec al tovarășilor de luptă în treburile sale de acasă. Dl N. Iorga știe foarte bine, că nu e șef de partid decât până la Predeal, de aici înainte, cum a spus-o el însuș de-atâtea ori, e numai musafir.

În vechiul Regat, partidul național a fost încropit din câteva rămășițe politice: partizanii regretatului Tache Ionescu, microscopica dizidență a partidului poporului și modesta grupare naționalistă dela *Neamul Românesc*, în frunte cu d. inginer Cihodaru (fost ministru.)

Aceste elemente, adunate de întâmplare, alcătuiesc pitorescul mozaic, al cărui unic chiag ar fi să fie: plăcerea de a veni împreună la guvern. Recunoașteți și dumneavoastră, că motivul împreunării e cam slab...

(Nu mai vorbim despre partidul național în Basarabia, pentru că acolo, pur și simplu, el nu există încă.)

Față de aceste apariții incerte ale vieții noastre politice, ale căror manifestări exterioare se traduc printr'o serie interminabilă de oscilări (și, să nu uităm, de pertractări) un singur partid politic n'a înregistrat nici în răstimpul anului acesta, nicio ezitare. E partidul poporului.

Oricâte imputări i s'ar aduce, și oricâte greșeli i s'ar găsi de către adversari, trebuie să i se recunoască partidului poporului cel puțin această însușire, a unității sale, și cel puțin această caracteristică, a unei atitudini statornice. Meritul e al aceloră, cari, pricepând nevoile timpului au creat printr'o înțelegere deplină, acum șase ani, cel dintâi organism politic înrădăcinat pe întregul sol românesc, îndeplinind astfel o înfrățire fecundă a energiilor tuturor provinciilor unite și garantând în acelaș timp, printr'o armonioasă echilibrare de forțe interioare, cea mai sigură ocrotire a intereselor particulare din fiecare regiune.

Ar fi să nădăjduim acum, că epoca de dibuire prin care trec partidele noastre se va încheia în scurtă vreme, că oameni politici nu-și vor mai procura, unii, altora, surpriza atâtor fluctuații de direcțivă, că însăș clasa conducătoare românească își va fixa valorile ei în forme definitive, bine verificate.

Aceasta pare să fie opera anului care vine.

Până atunci, cronicari atenți ai unei societăți în neastâmpărată fierbere, înregistrăm aici diferitele aspecte ale politicei noastre curente, observăm cu atenție variațiile câmpului de luptă și ne oprim cu satisfacție în fața punctelor de reazim pe care le întrezărim printre impreciziunile prezentului.

Lozinca sufletului românesc de astăzi e ideea națională. Dintre partidele noastre politice, acela va ieși triumfător pe de-asupra celorlalte, care va isbuti să reprezinte cu mai multă hotărâre, și cu mai mare sinceritate, această idee. „In acest semn vor învinge!”

ALEXANDRU HODOȘ

Colonizarea în Cadrilater

După războiul de întregire a hotarelor, când țara noastră a intrat în limitele ei firești, o datorie imperioasă se impune organelor noastre conducătoare: aceea de a face toate sforțările și sacrificiile pentru ca neamul nostru să se consolideze în tot cuprinsul granițelor lărgite.

Cât timp țara noastră avea numai câteva sute de mii de străini problema întăririi elementului autohton nu se punea cu atâta acuitate ca astăzi, când în România-Mare trăiesc câteva milioane de locuitori, străini de sângele românesc. În primul rând, deci, trebuie luate măsuri, care fără a lovi în interesele legitime ale minorităților să urmărească o protejare a elementului național, acolo mai ales unde el se găsește încă în vădită inferioritate. Dar, ori cât de eficace ar fi aceste măsuri, ele nu pot să-și ajungă scopul decât numai sub condiția continuității lor, și mai ales a unei solidarități care să strângă în slujba aceluiaș nou ideal pe toți românii de pretutindeni. De continuitate nu putem fi nici-o dată siguri, cât timp guvernarea noastră nu vor părăsi sistemul de revocare a tuturor măsurilor luate de predecesorii lor. Solidaritatea însă, printr-o propagandă activă, socot că se poate realiza mai ales acolo unde pericolul străinismului a devenit amenințător.

Se impune, deci, ca în chestiunea națională partidele politice să cadă de acord pentru a promova o politică de stat.

În Dobrogea nouă, anexată în Iulie 1913 prin tratatul din București, România a moștenit dela Bulgaria un regim agrar cu două feluri de proprietăți: proprietatea absolută (*mülk*) și cea embaticară (*mirie*).

Când s'a votat în 1914 o lege fixând atribuțiunile organelor de stat, s'a hotărât suspendarea oricăror transacțiuni rurale până la verificarea titlurilor de proprietate, verificare imperios cerută, pe deoarte ca statul să reîntre în drepturile sale încălcate în bună parte de locuitori, iar pe de-altă parte pentru a se rezolvi chestiunea proprietății *mirie* în interesul deținătorilor de pământ cărora urmează a li se da, după verificare, titluri de proprietate absolută.

Prima lege care urmărea rezolvirea acestei chestiuni este din Iulie 1921. Prin ea se reducea la o simplă formalitate verificarea proprietății, statul renunțând de fapt a-și valorifica drepturile sale de nudă proprietate, deținătorul *mirie* devenind proprietar absolut asupra terenului posedat în urma unei parodii de probe, pe care ori cine o putea face. Desigur, că această lege ținea seamă numai de doleanțele locuitorilor, nesocotind însă interesul superior de stat. Căci interesul statului cerea ca, odată rezolvată chestiunea agrară în Cadrilater, să rămână în proprietatea sa întinderi de pământ pe care să poată începe o colonizare cu elemente românești.

Legiuitorul din 1924, abrogând legea din 1921, a tranșat la rândul său chestiunea, s'o spunem pe față, din punct de vedere național. Ceea ce s'a făcut însă în 1921 era logic. Căci se credea de mulți atunci, că printr'o politică blândă, generoasă, populația bulgară din Cadrilater se va liniști, dând în sfârșit acestui ținut aspectul normal al celorlalte părți din țară. Faptele au dat în curând o crudă desmințire acestei credințe. Nu cunosc numărul exact al tuturor victimelor pe care o ură neîmpăcată de rasă le-a semănat în țărâna drumurilor și chiar în pragul caselor lor. Jandarmi, notari, primari, funcționari agricoli, pădurari, au fost omorâți mișelește fiind că au venit aici răspunzând chemării nației lor. Câțiva fruntași bulgari au fost omorâți și ei. De ce? Fiindcă ori se raliaseră sincer regimului românesc, ca fostul primar din Garvan, Petre Dafinof, ori, scârbiți de această sete de sânge, au denunțat pe vinovații autorităților.

Se va zice, că bandiții cutreeră și alte părți ale țării și că deci, a trage o concluzie contra populației de aici, e o nedreptate și o ironie, întru cât ea cea dintâiu suferă de consecințele fatale ale acestor crime. Dar aici situația e cu totul alta. Banditul nu e numai un făcător de rele, el mai este și un propagandist politic.

S'a dovedit, printr'o cercetare minuțioasă făcută de organele noastre judiciare de urmărire și instrucție, că acei ce cutreeră satele, jefuesc și omoară, se mai îndeletnicesc în timpul liber și cu oare care uneltiri revoluționare, uneltiri ce nu rămân din nenorocire sterpe. În arestul din Silistra sunt deținuți actualmente vreo 50 de locuitori din comunele Cainargeua-Mică, Ciose-Aidin și Pândâcli, acuzați că fac parte din organizații revoluționaro-comuniste. S'a scris că e o persecuțiune politică la mijloc, și că oamenii sunt nevinovați. Ei bine, mandatele lor de arestare au fost confirmate de vre'o șapte ori de tribunalul din Durostor, și chiar acum în urmă menținute de Camera de punere sub acuzare din Constanța. Pentru oamenii de bună credință, această verificare judiciară făcută de două instanțe e destul de convingătoare. Dar nu mai departe de cât acum o lună, jefuitorii fermei statului de lângă Silistra, la plecare, au lăsat victimei două manifeste prin care românii sunt somați să plece din Cadrilater?!

Cât timp, deci, populația de aici va fi sub influența unor agitatori veniți din afară pentru a specula orice nemulțumire trecătoare într'un scop potrivit intereselor statului român, atât timp siguranța noastră va fi în funcție numai de forță. Dar țara noastră nu poate sta

veșnic mobilizată la granița de sud. Un simț elementar de prevedere politică ne impune întărirea ei. Colonistul pe care statul îl aduce aici e o fortăreață ce se ridică. Istoria recentă ne-a dovedit, că împrejurările tragice ale neamului nostru s'au lovit întotdeauna la granița Dobrogei de o armată dușmană. Cine știe dacă viitorul nu ne rezervă lupta decisivă pentru păstrarea patrimoniului nostru național la Nistru? Ei bine, tocmai în vederea acestei grave eventualități, Cadrilaterul trebuie să devină liniștit, căci orice soldat reținut pentru păstrarea ordinii aici e un soldat ce ne va lipsi de brațul său la Nistru.

Revelez toate acestea pentru a arăta că măsura luată de guvern, de a coloniza cu elemente românești Cadrilaterul, e singura măsură în stare a rezolvi la această graniță chestiunea mare a siguranței țării. Ne trebuie în mijlocul satelor o populație patriotică și cuminte, ne trebuie români.

Colonizarea însă, pentru a reuși, impune o solidaritate strânsă a elementelor colonizatoare. Nu se poate face o colonizare individuală, mai ales atunci când statul nu e în putință a o ajuta.

Exemplul Dobrogei vechi e caracteristic. După câțiva ani, colonistul român a devenit slugă la străin.

S'a criticat prin presă aducerea macedo-românilor în acest ținut. Mă simt dator a lămuri opinia publică asupra acestei chestiuni. Macedo-românii vin în grupuri compacte, aducând din ținutul lor unde și-au păstrat aproape două mii de ani conștiința latinității, un patriotism cald, o voință de fer și, mai presus de orice, un simț de solidaritate admirabil. Ei vin hotărâți de a lupta cot la cot și a-și face drum în viață.

Oare acestea nu sunt, prin excelență, elementele românești ce ne trebuie în Cadrilater? Se teme oare cineva, că macedo-românii vor menține aici un patriotism strâmt provincial dăunător intereselor generale ale țării? Dar acest patriotism li-a fost impus de împrejurările tragice prin care ei au trecut în Balcani, complect izolați, în veșnică luptă cu alte naționalități, departe de țara lor. Veniți aici, în patrie, conștiința națională românească le va topi ușor orice particularism provincial. Oare la 1859, când s'a făcut unirea, nu era o destul de mare deosebire de structură sufletească între moldovean și muntean? S'a menținut ea însă pe de-asupra conștiinței superioare de naționalitate română? De sigur că nu.

Dar, pentru a ușura opera timpului, guvernul a luat măsura cuminte ca colonizarea Cadrilaterului să fie făcută, în afară de macedo-români, și cu olteni și transilvăneni. Ar trebui însă ca guvernul să se ocupe în special de aceștia, ajutându-i materialmente la început, căci cei cari vin, complectamente lipsiți de mijloace, nu au în primii ani ai așezării lor aici nici cu ce se întreține ei și familiile lor. În județul Durostor, în satul Siuneci din comuna Doimuşlar, au fost aduse zece familii din județul Argeș, care locuiesc în bordeie de pământ, pe când cei din sat au case mari și gospodării bogate. O văduvă de război, înbolnăvindu-se, s'a făcut o colectă printre români, cu care să fie ajutați cei șapte copii rămași acasă. Fără de sacrificii din partea statului, opera mare ce se urmărește e menită să fie compromisă.

Căci a coloniza Cadrilaterul cu elemente răzlețe, lăsate în voia soartei, fără nici un ajutor, în mijlocul unei populațiuni atât de bine pregătită de luptă din punct de vedere material și sufletesc, înseamnă a pierde bătălia.

Trebue să spunem tot deodată limpede pentru ca fiecare să tragă consecințele: România în Cadrilater caute să repare o nedreptate istorică.

Am cetiț zilele acestea o carte intitulată: „La question de la Dobrogea“ de un domn P. Gabé și editată la Sofia, din care citez: „Înainte de toate să menționăm că Dobrogea meridională (Cadrilaterul) dintr'un pustiu ce era la proclamarea Independenței, a devenit astăzi un stat american agricol înfloritor“ (pag. 32.)

„Aceasta se dovedește cu numărul populațiunei actuale care s'a constituit prin imigrațiune și instalarea voluntară și liberă a elementelor bulgare din restul Bulgariei, din Rusia, Turcia și chiar din România (pag. 29.)

Iată deci recunoscut chiar de propagandiștii din Sofia, că populația bulgară din Cadrilater nu are un trecut mai îndepărtat de cât vreo 40 de ani. Și atunci cum stăm cu dreptul istoric? Dar un lucru care nu s'a scris la Sofia, dar care trebue știut de toată lumea, e că la înființarea statului bulgar, în Cadrilater limba predominantă printre creștini era limba română, că românii aveau școli și biserici tolerate de către statul turcesc, însă persecutate și chiar închise de către statul bulgar creștin, după înființarea lui. Institutorul Petrescu dela școala română din Silistra a fost amenințat cu moartea de către bulgari, puțin timp după 1878 și silit să plece în România. Iar la Turtucaia s'a serbat de curând, la 6 Decembrie, o sută cincizeci de ani dela înființarea primei școli române.

Ni-se obiectează, că prin colonizare pe pământurie statului, noi urmărim în acest teritoriu îndepărtarea populației autohtone. Nu, noi nu urmărim prin ea decât raderarea nedreptăților și persecuțiilor la care s'au dat autoritățile bulgare contra elementului românesc, cel mai puternic reprezentat aici la 1878, redând astfel Cadrilaterului caracterul său etnic de odinioară.

D-l P. Gabé ne vorbește de Alsacia și Lorena, căutând să facă o apropiere între ceea ce a fost înainte de 1918 cu Germania și ceea ce este astăzi cu noi. Trebue însă de relevat acest fapt primordial, că Alsacia și Lorena au făcut parte din regatul francez câteva secole, că li s'a imprimat în adânc caracterul civilizației franceze și deci dreptul istoric și cel național erau călcate în picioare prin răpirea lor dela Franța. Cadrilaterul a fost însă considerat înainte de 1878 ca pământ bulgăresc? Oare după războiul Independenței nu știm cu toții, cei ce cunoaștem puțin istoria contemporană, că s'a oferit întreg cadrilaterul Rusciuc-Șumla-Varna, României, în schimbul cedării Basarabiei meridionale? Și oare imperiul rusesc, atât de puternic pe acea vreme, marele protector al tuturor slavilor, ar fi propus cedarea către un mic stat latin a unei provincii cu caracter slav?

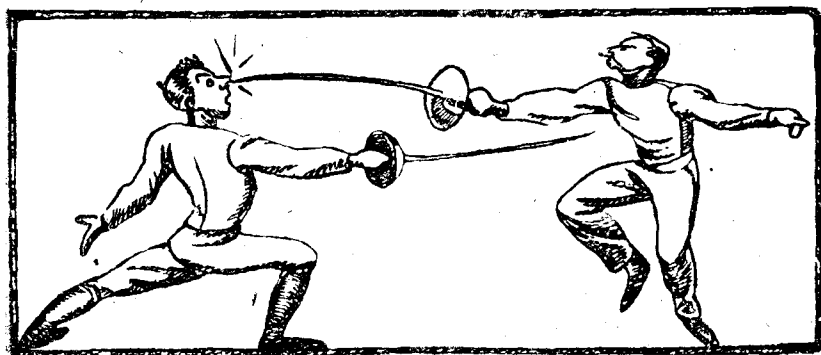
Iată deci, că dreptul pe care îl alegă toți istoricii de la Sofia e un drept de dată prea recentă.

Acum concluzia. Sarcina pe care guvernul și-a impus-o în Cadrilater e o sarcină foarte spinoasă. Piedici nenumărate se pun în calea colonizării. Dar piedica care trebuie să dea de gândit guvernanților noștri e aceea care ne vine din afară. Presa a scris despre societatea iredentă „Dobrogea” patronată de statul bulgar, al cărei mijloc de luptă constă pentru moment în încercarea menținerii unei stări anarhice în Cadrilater. Ei bine, societatea „Dobrogea” are tot interesul de a intensifica activitatea ei pentru a face imposibilă conviețuirea între români și ceilalți cetățeni de origine străină, conviețuire ce nu convine mobilului ce urmărește. Și atunci din două una: Ori locuitorii bulgari deschid ochii și văd primejdia din timp, ori după cum prezice d-l P. Gabé, probabil bine informat, își pierd capul.

În cazul dintăiu, pe care îl sperăm din inimă cu toții, apropierea între aceste două nații vecine nu va fi de cât o chestie de timp, în al doilea caz, guvernul trebuie să intervină energic pe lângă statul bulgar pentru a împiedeca influențele nefaste venite de acolo iar relațiile dintre aceste două țări vor suferi,

CONST. HENTZESCU

GAZETA RIMATA

Misterul plumbului topit

*In noi își mai găsec crezare
Vechi superstiții populare...
Cazanul nostru e încins,
La focul sacru l'am aprins,
Și aruncarăm dinainte,
Metalul curgător, fierbinte,
Ca să citim, încremenit,
Misterul plumbului topit!*

*Pe fundul vasului de lut
Ciudate chipuri am văzut...
Urcat pe-o cumpănă mobilă
Stă vistiernicul vintilă,
Căutând s'o pună, în zadar,
In echilibru bugetar.
(Degeaba-i paznic la Tezaur,
Că plumbul nu se face aur!)*

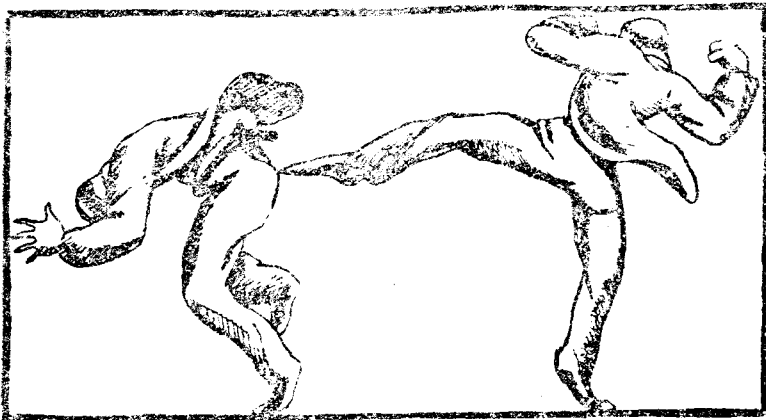
*Apoi, pe rând, mai încercarăm
Și alte taine descifrarăm...*

*Pe strada Sărindar în jos
Zărirăm un tablou frumos:
O rotativă răsturnată,
O mutră foarte pistruiată,
Un reporter fugind în zbor,
O călimară, — și-un picior!*

*Mărturisesc pe legea mea.
Că tălmăcirea nu e grea...
Apoi văzurăm, costelivă,
O formă de locomotivă:
Și profețim acum, precis,
Că iar se duce la Paris,
Să țină curs (mai mult în silă)
Savantul Romulus Boilă !*

*De-ar fi și cine să ne-asculte,
Am prevesti încă mai multe,
Că ne-a zâmbit, duios, un cap,
Cu-o barbă fragedă de țap...
Nu e un lucru de rușine,
Și, deci, pricepem foarte bine,
Că de acum până'ntr'un an,
Il vom ierta pe popa Man!*

*PROOROCUL EREMIA
— ghicitor în cafea și în alte
băuturi întăritoare —*

INSEMĂRI

Calendarul politic. — Sfârșitul unui an nu însemnează totdeauna un desnodământ în politica țării. E numai prilejul unui bilanț. Anul cel nou, la rândul lui, nu aduce totdeauna o schimbare pe orizontul vieții publice. E, cel mult, o cotitură de unde se poate privi mai lămurit perspectiva vremii.

De data aceasta însă, lucrurile stau ca totul altfel. Un capitol din guvernarea țării se va încheia definitiv în cursul lunilor viitoare. Zadarnică va fi orice împotrivire, evenimentele își așteaptă desnodământul lor, zilele regimului actual sunt numărate. El va muri, ca să zicem așa, de bătrânețe. Ultimele formalități de îngropăciune se îndeplinesc într'o atmosferă de legitimă indiferență. Parlamentul actual nu-și poate da obștescul sfârșit, mai înainte de a vota legea de unificare a sistemului electoral. Acesta e testamentul său.

La primăvara viitoare, orice s'ar întâmpla, vom avea un nou guvern, noi alegeri, un nou Parlament. În privința aceasta nu există nicio îndoiială. Mecanismul existenței noastre constituționale pretinde el însuș această infuziune de forțe proaspete. Întrebarea e alta: se va rezolva oare, tot odată, și criza de orientare a partidelor politice de la noi? Ni se va oferi clarificarea pe care o dorim în această privință? Se va sfârși jocul nesigur al oscilărilor de astăzi?

Câte întrebări, tot atâtea indoleli. Pentru foarte mulți dintre spectatorii frământărilor noastre politice, — ba, din nefericire, chiar pentru cea mai mare parte dintre nenumărații ei autori, — problema succesiunii la cărma țării e o taină nedeslegată, care pricinuieste nerăbdătorilor concurenți multe nopți de insomnie. În limbajul special al cluburilor de suburbie, această stare de spirit se lămurește în

câteva cuvinte sibilice: „venim, ori nu venim?“ Dar nu ceea ce se crede de obicei are cea mai mare însemnătate. Nu e atât de important, cine va ocupa, la guvern, locul de conducere și de răspundere, care va deveni vacant prin trecerea partidului liberal în opoziție. Țara are nevoie cu totul de altceva, decât de simpli înlocuitori, mai mult sau mai puțin înzestrați, ai miniștrilor de acum. Ea e nerăbdătoare să vadă întărindu-se acel organism politic, care să fie, cu adevărat, expresia firească și traicică a năzuințelor ei vitale.

Partidul liberal, urmărind mai mult interesele unei burghezii orașenești foarte prospete, și, mai ales, nereușind să despartă elementele străine de cele românești pentru a le favoriza numai pe acestea din urmă, a uitat cu desăvârșire, vreme de patru ani încheiați, că România e o țară de plugari. Ar fi de prisos să facem în acest loc procesul politicii economice a partidului liberal dela unire încoace. Acest partid, care revendică pentru sine paternitatea inițiativei în ceea ce privește reforma agrară, n'a săvârșit nimic pentru întărirea celei mai numeroase clase producătoare, singura pe care se razimă edificiuul României de azi și de mâine.

Astfel, partidul liberal a rămas izolat, reprezentând tendința de prosperitate economică a unei minorități. Urmărind idealul acestei minorități, partidul liberal rămâne, fără îndoială, o utilitate. Sarcina cea mare, însă, nu cade asupra umerilor săi.

Acest loc, pe claviatura partidelor noastre politice, se cade a fi ocupat în timpul cel mai scurt, de o grupare conștientă și solidară de forțe, în fața căreia niciun obstacol nu va mai rămâne în picioare și nici protestare nu se va mai auzi. Partidul țărănesc nu poate fi această grupare, din pri-

cina tendințelor sale imprecise, care prea ușor cad la învoială, pe rând, când cu internaționalismul extremei stângi, când cu combinațiunile de culise ale foștilor latifundiați. Partidul național, impregnat încă de spiritul regional, alcătuit din bucățele provinciale incomplet încheiate, e destinat unei inevitabile descompunerii. Ar rămânea partidul poporului, născut pe brazda udată de sânge a tranșeeilor, la activul căruia, orice ar spune adversarii, rămâne înfăptuirea legii prin care s'a creat noua proprietate țărănească.

Firesc ar fi, ca acest partid, revenind la cârma țării, să-și continue opera întreruptă de o guvernare bancară. Să nădăjduim că așa va fi.

Alegerile parțiale. — Ziarele oficiale ale așa numitei opoziții-unite (căreia, de vreo zece zile încoace, nu-i mai putem spune așa decât în ironie) s'a bucurat nespuse de mult de rezultatul ultimelor alegeri parțiale pentru Senat. Motivul acestei bucurii e cunoscut. În aceste alegeri, candidatul celor două partide a isbutit să fie ales la Bazargic, cu o însemnată majoritate de voturi.

Iată, cu alte cuvinte, un frumos succes electoral pe seama alianței naționale-țărănești, care, după părerea unora, ar trebui să tragă în cumpănă la alcătuirea guvernului de mâine.

Să ni se ierte îndrăzneala, dar noi suntem în mod hotărât de altă părere. Mai întâi, firește, pentru că tăgăduim celor trei mii de alegători (de diferite naționalități și confesiuni) dela Bazargic calitatea constituțională de a hotări despre soarta partidelor românești. Nu de altceva, dar s'ar putea întâmpla ca într'o bună zi să revendice această calitate și alegătorii din insula Ada-Kaleh. Ceea ce, mărturisim

și dumneavoastră, ar fi cam exagerat...

Apoi mai e ceva. Partidul țărănesc și partidul național au cules laurii acestei victorii dobrogene împreună. O asemenea tovarășie, pentru o astfel de biruință, în ajunul unei schimbări de regim, nu poate avea alt înțeles decât acela, că tovarășii sunt învoiți să guverneze împreună. Ce alt rost ar putea să aibă, în împrejurările de astăzi, o alianță în fața urnelor? Succesul electoral, după modesta noastră opinie, nu e un scop final, ci e un mijloc pentru realizarea unui program de guvernământ. Alminteri, e o furtună într'un pahar cu apă.

Într'adevăr, cam așa stau lucrurile. În vreme ce organele opoziției-unite (unite, ce e drept, dar numai la alegeri) sărbătoreau izbânda dela Bazargic, comitetul executiv al partidului țărănesc, având să se pronunțe asupra unei colaborări efective cu partidul național, lua următoarea hotărâre: — *„Comitetul executiv al partidului țărănesc aprobă acțiunea delegației permanente și respinge termenii propunerii pentru colaborare de guvern a partidului național, dând mandat deplin delegației permanente să examineze eventualele noi propuneri“.*

Nu mai e nevoie să vă lămurim, ce va să zică examinarea eventualelor noi propuneri. Basmul pertractărilor îl știu astăzi și copiii, de când mulcalitul Tănase l'a immortalizat în pipăratele sale cuplete. Colaborarea de guvern, care părea că a fost mântuită de cetățenii cu șalvari ai Bazargicului, s'a nămolit complect pe malurile Dâmboviței. Biruința parțială s'a transformat într'o neînțelegere totală... Cum rămâne, în cazul acesta, cu problema succesiunii? Care e morala fabei?

Nu știm dacă există, aici, vreo morală. În orice caz, agenții electorali se înțeleg mai ușor, în Cadrilater, decât

știi, la București. De-aci provine, poate, toată încurcătura.

Almanahul Presei Române. — A ieșit de sub tipar, în excelente condiții de imprimare, mult așteptatul Almanah al Presei Române, editat de Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat.

Gândul inițiatorilor acestei publicații de a oferi publicului nostru cititor mai mult o icoană retrospectivă a presei de altădată decât o oglindă sinceră a celei de astăzi, a fost foarte potrivită pentru primul Almanah apărut în România-intregită. Acest gest de pioasă recunoștință pentru trecutul zbuțuit al scrisului românesc militant e cea dintâi datorie a slujitorilor lui de astăzi. Astfel, cele aproape două sute de pagini ale Almanahului, rânduite și împodobite cu mult gust, sunt pline de amintiri, de date istorice și de evocare a luptelor grele de ieri.

Gazetăria n'a fost aici, pe pământul stropit cu lacrimi și sânge al Ardealului și al Banatului, numai o profesiune. A fost un apostolat. Știind, că de multeori poate plăti cu grei ani de temniță îndrăzneala de a mărturisi o credință, gazetarul se identifica până la abnegație cu flamura de idei pe care o apăra. Regretând dispariția acestei gazetării oneste, și făcând apologia acestui gazetar al credinței, reparatorii Almanahului Presei Române mărturisesc un ideal care le face cinste.

Cu atât mai puțin pricepem, deci, prezența printre colaboratorii Almanahului a unor nume și a unor figuri, foarte puțin autohtone, a căror legătură cu tradițiile presei noastre n'o vedem de fel. Ce caută, de pildă, dl Leonard Paukerow dela agenția de publicitate „Rudolf Mosse“, alături cu dl Ion Lupaș, sau alături cu dl Al.

Lupeanu, intru glorificarea activității lui Timotei Cipariu sau Visarion Roman.

Făcând această unică rezervă, salutăm apariția Almanahului Presei Române ca pe un eveniment publicistic demn de reținut.

Politica lui Blumenfeld. — Toată presa bucureșteană a înregistrat deunăzi comunicatul partidului țărănesc, prin care se resping propunerile de colaborare ale partidului național. Toată presa; — afară de *Adevărul*. Fiecare ziar, potrivit cu interesele patronului sau ale partidului pe care-l servește, a comentat recentul eveniment, în jurul căruia nu s'a păstrat niciun secret, de vreme ce hotărârea cu pricina a fost dată imediat publicității. Numai ziarul dlui Kalman Blumenfeld, zis și Const. Graur, a păstrat în jurul tristei știri o profundă și discretă tăcere. *Adevărul* s'a mărginit să anunțe, că: „In chestiunea acordului dintre partidul țărănesc și partidul național, comitetul central executiv al partidului țărănesc a dat depline puteri delegației permanente a partidului.” Cași cum ar fi luat foc în gură, stărostele (cu pistrii) al rotativelor din strada Sărindar n'a fost în stare să adauge, că acelaș comitet executiv a respins propunerile partidului național, declarându-le inacceptabile. Nici strățul nu face altfel, când vrea să nu fie văzut. Anunță la gazetă precum că a dispărut!

Lăsând orice glumă la o parte, nouă ni se pare nesăuș de înduioșătoare stăruința cu care dl Const. Graur, pe adevăratul său nume Kalman Blumenfeld, urmărește realizarea colaborării naționalo-țărăniste. El sburdă de fericire, când dl dr. Lupu se urcă în trenul care duce la Vălenii de Munte, el îl ceartă pe dl Iuliu Maniu când se întinde prea mult la

pertractare, el ar vrea să niveleze toate asperitățile, el se face luntre și punte, el surăde promițător unora și se răstește la ceilalți, el ar vrea să le aranjeze pe toate, el, pardon, e marele pezevenghi al tinerei noastre democrații...

Vă mai îndoiți că mult cântata colaborare naționalo-țărănistă e spre folosul țării? N'aveți decât să priviți cu câtă înfrigurare o dorește dl Kalman Blumenfeld, zis și Const. Graur...

O publicație necesară. — Revista *Cosinzeana* a dlui S. Bornemisa a intrat în al zecelea an de existență. Când a apărut în anul 1911, la Orăștie, *Cosinzeana* a însemnat un eveniment îmbucurător în evoluția literaturii noastre naționale. Alături de *Lucașfărul* dela Sibiu, unde începuse să se înstăpânească un spirit critic hotărât, tânăra publicație literară venea să reprezinte însuflețirea unei noi generații. Intreținând întinse legături cu scriitorii din Regat, a căror colaborare statornică și-o câștigase, *Cosinzeana* s'a înșiruit, vioaie și familiară, printre luptătorii ideei de unitate sufletească a celor două provincii vremelnice despărțite.

Războiul i-a întrerupt apariția până mai acum câțiva ani. Directorul și întemeietorul ei, dl S. Bornemisa, întors acasă odată cu oștile liberatoare ale regelui Ferdinand, n'a uitat frumoasele avânturi ale tinereții sale, și a reinviat *Cosinzeana* în cadrul împrejurărilor schimbate. O parte din colaboratorii cei vechi au părăsit-o. Câțiva i-au rămas credincioși. Nume proaspete s'au adăugat însă la acele ale înaintașilor. Iar revista urmărește și azi acelaș ideal.

Pentru a înțelege acest lucru e de ajuns să reținem câteva din cuvintele pe care dl S. Bornemisa le înscrie în pragul celui de al zecelea an de viață ai *Cosinzeanei* sale: „Drumul pe care am mers nouă ani de zile este pentru

noi cunoscut și experimentat. De aceea nu vom face nici acum salturi în necunoscut și nu vom încerca să bătătorim alte cărări. Vom rămânea ceea ce am fost : o revistă literară distractivă, care caută să răspândească în pături cât mai largi scrisul românesc și dragostea pentru cultura națională. Potrivit acestei misiuni, în coloanele noastre se vor publica lucrări alese și numai ceea ce ține seamă de tradițiile unei literaturi, care oricât de nouă ar fi, e totuș destul de veche, pentruca să nu mai fie supusă nici capriciilor și nici importanșunilor care nu se potrivesc nici cu sufletul și nici cu năzuințele poporului nostru“.

Având acest program de viață, *Cosinzeana* devine o publicație foarte necesară pentru ziua de azi, și am dori să vedem grupându-se în jurul ei pe cei mai buni dintre scriitorii ardeleni. În chipul acesta, și viitorul ei ar fi asigurat.

Casa de sticlă. — Intr'un articol, inspirat de d. Albert Honigman, bătrânul flașnetar al presei româno-semite Const. Mille revine din nou, cu o inconsolabilă stăruință, asupra cazului celor doi generali în activitate, cari și-au permis să fie de față la o masă prietenească, unde se sărbătorea gestul românesc al unui onest gazetar.

Orice lămurire am adăuga asupra acestui capitol ar fi de prisos. Părerile anumitei prese nu mai sunt demult interesante. În special, d. Const. Mille n'a ezitat nicio clipă să aplaude mai de grabă calomniile procurorilor umanității la adresa României, decât să aprobe atitudinea de protestare a bunilor români împotriva acestora.

Dar, argumentele dlui Const. Mille sunt din ce în ce mai amuzante, și merită să fie reținute, din când în când. Cel mai proaspăt nu e cel mai puțin reușit ! Ci-că România ar fi un soi de

casă de sticlă, prin pereții căreia oră cine are dreptul să se uite și să vadă ce se petrece înăuntru... Așa se justifică, chipurile, injurăturile unor musafiri nechemați, de teapa dlor Torrès, Guernut și Barbusse.

Casă de sticlă ? Intr'adevăr ? Noi am fi parcă de părere, că România e clădită dintr'un material ceva mai rezistent. Are oricine dreptul să ni se uite pe fereastră ? Desigur. Dar și noi avem dreptul, ni se pare, să arătăm, foarte politicos, ușa, acelor cari ne calcă pragul cu gânduri dușmănoase.

Aud ?

BIBLIOGRAFIE. — Cont. Sudețeanu : *Introducere în sociologia lui Auguste Comte.* („Biblioteca Semănătorul“, Arad, prețul 10 lei).

Mișcarea științifică a luat, în ultimul timp și în țara noastră, un neobicinuit avânt. Cărți științifice apar des și pe piața cărții românești. Generația tânără numără o seamă de elemente de puternic talent și serios pregătite. Între aceste elemente se numără și dl *Constantin Sudețeanu*, a cărui introducere în sociologia lui Auguste Comte a apărut decurând.

— În aceeaș editură a apărut un „*Repertoriu critic*“, datorit dlui Perpessicius.

Aproape o sută de scriitori, în majoritate români, sunt prezentați cititorilor în pagini sintetice. Între tinerii scriitori d. Perpessicius le dintre cei puțini, la cari talentul e ajutat și înalt mereu de-o vastă cultură și de-o deosebită putere de muncă.

În volumul „*Repertoriu critic*“, talentul d-sale se înfățișează bogat și pătrunzător. După citirea acestor pagini, în cari sunt prinse, uneori definitiv, siluetele scriitorilor noștri de ieri și de azi, vedem tot mai mult în persoana lui Perpessicius pe îndecătorul drept și de prestigiu al literaturii noastre contemporane.